

Til:
Kopi:

Dato: 27.10.2011
Saksnr: 11/6237

Notat

Fra:
Saksbehandler: Anita Lyngstadaas
Ansvarlig: Div.dir. Knut-Inge Klepp

Nasjonal koordinering av forskning knyttet til terroraksjonen 22.07.2011

Bakgrunn

Terroraksjonen i Regjeringskvartalet og på Utøya den 22.07.2011 har medført behov for å etablere et forskningsbasert kunnskapsgrunnlag innen helserelaterte problemstillinger. Forskningsbehov omfatter problemstillinger innenfor ulike fagfelt og ulike nivå av helse- og omsorgssektoren og involverer et stort antall forskningsaktører.

Status

Forskningsprosjekter på oppfølging av 22.07 er allerede igangsatt eller under planlegging, inklusiv godkjenning gjennom REK. Mange forskningsmiljøer har ønske om å komme raskt i gang, for med dette å sikre datainnsamling på et første undersøkelsestidspunkt som ikke er altfor lenge etter terrorhendelsen. Det rapporteres om mangelfull/dels manglende oversikt over planlagte og pågående forskningsprosjekter både innad og mellom ulike forskningsutførende institusjoner/aktører.

Behov

Det er behov for en nasjonal koordinering av den samlede forskningsinnsatsen for å sikre helhet og etisk forsvarlig forskning.

Formål

En nasjonal koordinering vil blant annet oppfylle følgende formål:

- rette innsatsen mot områder med særlig forskningsbehov (forskningsprioritering)
- unngå forskningsprosjekter med overlappende problemstillinger (duplisering)
- beskytte berørte og pårørende mot "overload" og "samtykketretthet", samt sikre etisk forsvarlig forskning

Forslag

Det foreslås etablert et nasjonalt koordineringsutvalg for *all* forskning knyttet til terroraksjonen 22.07.2011.

Oppgaver

Det nasjonale utvalgets koordineringsfunksjon bør rettes mot følgende funksjoner:

- å skaffe oversikt over pågående og planlagte forskningsaktiviteter
- å formidle forskningsbehov
- å formidle kontakt mellom forskere for gjennomføring av forskning

Arbeidsmåte

Utvalget bør legge vekt på informasjonsutveksling/koordinering og ikke styring som virkemiddel. For alle aktører vil oppfølgende koordinering måtte basere seg på frivillig tilslutning.

Mandat og sammensetning

På grunn av stort "trykk" haster det med å nedsette et slikt utvalg med mandat om nasjonal forskningskoordinering.

Sammensetningen i det nasjonale koordineringsutvalget bør gjenspeile relevante forskningsaktører – både forskningsutførende, forskningsfinansierende og forskningsstrategiske aktører, på alle nivå i helsetjenesten. Videre bør utvalget være tverrsektorielt, samt ivareta brukerperspektivet. Målgruppen for dette arbeidet vil således være mangfoldig.

Organisering og forankring

Helse Sør-Øst har oppfordret Helsedirektoratet til å ta initiativ til etablering av et nasjonalt koordinerende utvalg for forskning knyttet til 22.07.2011. Helsedirektoratet har diskutert innspillene internt og vurderer at direktoratet ikke er rette instans til å ta det koordinerende ansvar for etablering og drift av et slikt utvalg. *Helsedirektoratet henvender seg derfor til Forskningsrådet og spør om Forskningsrådet kan utøve en forskningskoordinerende rolle for forskning på oppfølging av terrorhendelsene 22.07.2011.*

Referat

Møte om: Forskning knyttet til 22.07.2011
Møteleder: Knut-Inge Klepp
Dato: 04.10.2011
Referent: ALY
Saksnr: 11/6237 Koordinering av forskning knyttet til
terroraksjonen 22.07.2011

Til stede: Fra Helse Sør-Øst
Fra Oslo universitetssykehus:
Avd. overlege Ulf Kongsgard, (Akutt klinikken)
Seksjonsleder Wenche Reed, (Avd. forskning, innovasjon
og utdanning)
Prof. Edvard Hauff (psykiatri/undervisning)

Fra Vestre Viken HF:
Fagdirektør Harald Noddeland
Forskningsleder Heidi Ormstad
Overlege/forskningsleder Arnljot Tveit
Forskningsdirektør Bjørn Rishovd Rund

Fra Helse Sør-Øst RHF:
Forskningsjef Øystein Krüger

Fra Helsedirektoratet
Div. direktør Knut-Inge Klepp (Div. folkehelse),
Div. direktør Toril Lahnstein (Div. primærhelsetjenester),
Seniorrådgiver Freja Ulvestad Kärki (Avd. psykisk helse
og rus, Div. primærhelsetjenester)
Avd. direktør Arne Johannesen (Avd. psykisk helsevern og
rus, Div. spesialisthelsetjenester)
Seniorrådgiver Jørgen Holmboe (Avd. sykehustjenester,
Div. spesialisthelsetjenester)
Seniorrådgiver/forskningskoordinator Anita Lyngstadaas

Kopi til: Cecilie Daae, Anette Mjelde, Rut Prietz

Oppfølgende forskning etter terroraksjonen 22.07.2011

Helsedirektoratet

Bakgrunn

Møtet kom i stand på bakgrunn av initiativ fra Helse Sør-Øst v/ forskningssjef Øystein Krüger. Helse Sør-Øst ønsket et møte med Helsedirektoratet for å drøfte problemstillinger knyttet til forskning etter 22.07.2011, med særlig fokus på forskningsbehov og koordinering av forskning.

I møtet avholdt den 04.10.11 var Helse Sør-Øst representert både ved Oslo universitetssykehus, Vestre Viken HF og Helse Sør-Øst RHF (i alt 8 deltakere). Helsedirektoratet var representert ved alle tre tjenstedivisjonene på divisjons- og/eller avdelingsdirektørnivå, i tillegg til saksbehandlere i relevante fagavdelinger inkl. forskningskoordinator (i alt 6 deltakere).

Møtet var lagt opp som et "lyttemøte", med innspill fra Helse Sør-Øst som grunnlag for drøftelser og dialog om relevante problemstillinger.

Innspill og drøftelser i møtet

Forskning på oppfølging av 22.07 er allerede igangsatt eller under planlegging, inklusiv godkjenning gjennom REK. Det er behov for koordinering av den samlede forskningsinnsatsen for å sikre helhet og etisk forsvarlig forskning. Dette for å rette forskningen mot områder med særlige forskningsbehov, samtidig som man beskytter forskningsindividene mot "samtykke-tretthet" (at berørte og pårørende blir utsatt for "gjentatt" forskning).

Sentrale problemstillinger drøftet i møtet omfatter i) konflikten mellom fri versus "styrt" forskning, ii) utfordringen ved at REK baserer sine vurderinger på enkeltprosjektnivå og ikke helhetlig prosjektportefølje, iii) forskningsinstitusjonens ansvar ift. forskningens helhet, iv) forskningsinstitusjonens begrensede mulighet for å styre i linje (øremerket finansiering som eneste virkemiddel), v) vanskeligheten med å gjøre god forskning på denne type hendelser/katastrofer (kontrollgruppe-problematikk), vi) grenseoppgang mellom forskning, evaluering og kvalitetsforbedringsarbeid, m.m.

Det var enighet om å legge vekt på koordinering og ikke styring som virkemiddel. Koordineringen bør etableres på overordnet, nasjonalt nivå. Koordineringsfunksjonen bør rettes mot

- i) å skaffe oversikt over pågående og planlagte forskningsaktiviteter,
- ii) å formidle forskningsbehov og
- iii) å formidle kontakt mellom forskere for gjennomføring av forskning.

Det er vesentlig at ansvarlige forskningsinstitusjoner raskt utarbeider oversikter over 22.07-relevant forskning. En slik oversikt vil kunne identifisere om det er et reelt behov for å koordinere denne type forskning.

Det er flere aktører som er relevante innenfor en nasjonal koordinering av forskning knyttet til 22.07. Følgende liste er ikke uttømmende: Helse Sør-Øst (og øvrige RHF), Helsedirektoratet, universitetene og høyskolene, Forskningsrådet, NKVTS og andre fag- og forskningsmiljøer, Politi og Forsvaret. Helsedirektoratet bør favne både spesialisthelsetjenesten, primærhelsetjenesten og folkehelsefeltet, i tillegg til bedreskapsområdet. Bruker- og pårørende perspektivet bør ivaretas, herunder AUFs og frivillige støttegrupper. For alle aktører vil oppfølgende koordinering måtte basere seg på frivillig tilslutning.

Budskapet fra Helse Sør-Øst kan oppsummeres som følger:

- Det bør etableres et koordineringsutvalg med mandat om nasjonal koordinering
- Det haster med å utarbeide mandat for et nasjonalt koordinerende utvalg
- Helsedirektoratet bes ta oppfølgingsansvar ift. å utarbeide mandat, evt. i samarbeid med Helse Sør-Øst

Konklusjon

Helsedirektoratet vil diskutere innspillene fra Helse Sør-Øst internt for så å komme tilbake til Helse Sør-Øst om videre oppfølging av saken.